

Nesrin Topkapı

Otobiyografi

NESRİN TOPKAPI

Otobiyoğrafi

Yazan: Nesrin Topkapı

Editör: Aslı Güneş

Yayın hakları: © 2025 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Haziran 2025 / ISBN 978-625-5941-79-4

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Cüneyt Çomoğlu

Sayfa uygulama: Taylan Polat

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Nesrin Topkapı

OTOBİYOGRAFİ

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Teşekkür

Bu kitabı ilk okuyan ve beni yüreklendiren sevgili dost Rıza Keskin'e; yıllardır bekleyen kitabımın yayınevine ulaşmasına vesile olan yazar ve edebiyat eleştirmeni sayın Asuman Kafaoğlu-Büke'ye ve onunla tanışmam için bana fırsat sağlayan, bana inanan sevgili Pınar Kuyumcu Dölarslan'a; kitabı baştan sona elden geçirip yardım, destek ve emek veren sevgili Özlem Pırlant'a ve aynı şekilde kitabın her sayfasını okuyup her aşamasında elimden tutan artık ailem gibi hissettiğim sevgili Burcu Akan'a sonsuz teşekkürler...

Ve ayrıca sevgili editörüm Aslı Güneş'e, Doğan Kitap Yayın Direktörü Cem Erciyes'e ve tüm Doğan Kitap ekibine çok teşekkür ederim.

Paylaşmak, hep beraber yaşamak demek. Bir senfoniyi notalara döken sanatçılar gibi...

Gün oldu, güneş oldu dans hayatıma. Tutunduğum dal, sevdiğim yârim oldu yalnızlığıma. Ancak parlamıyordu paylaşmadan, ısıtmıyordu beni sızsız güneş. Kıymetinizi bilirim, sağlığım kadar önemlisiniz. Bunları söylemeden geçemezdim, iyi ki geldiniz.

Acılar da bizim, biliriz; birbirimizle iyileşiriz. En önemlisi, samimiyetimiz. En samimi halimi de siz bildirdiniz. İyi ki geldiniz.

Dileğim, hissettiklerimin bin katını, özlediğiniz her düşün gerçeğini görebilmeniz. İçinizdeki sevgi, sevginin içindeki siz... Kalınır mı aşksız, eşsiz? Olur mu dans müziksiz? Kurumaz mıyız hareketsiz? Yaşanır mı eğlencesiz, sohbetsiz, sızsız? Ne iyi ettiniz de geldiniz, hoş geldiniz, hoş geldiniz...

Önsöz

Yaz, dedi bir dost, yazmalısın bu hikâyeleri. Acemiliklerini, zor zamanlarını, şimdi güldüğün ve güldürdüğün trajikomik anılarını paylaşmalısın, dedi başka birçoğları. O zamanları tam anlamıyla yazan hiç olmadı, eksik kaldı, dediler...

Ancak bu kitabı yazmaya hemen başlayamadım. Başımdan geçen o ilginç kazaları anlatınca herkes çok güldüğü için, “Yaz” diyorlardı, ama salt bu komik hallerimi yazmaktan da çekindim. Sonra aklıma Aziz Nesin geldi. Haklıydı, kabul etmek de akıllanmanın başlangıcıymış. Üstelik, gülmek de şifa... Asıl amacım da bu zaten.

Peki neleri yazmalı ya da neleri yazmamalıyım? Gündeme gelmeyi de hiç sevmiyorum. Aslında istediğim kadar bilindim. Dev bir yılbaşı ağacının renkli süslerinden biriyim. Ama o ağacın her dalı hayat damarım oldu, müzik oldu, dans oldu, şarkı ve söz oldu. Karnım da, ruhum da doydum.

Yazmak bilmek gerektirir, farkındayım ama yaşadıklarımı yazabilirim, onları biliyorum. Ancak yaşadıklarım bir başına değil ki, diğer insanlarla birlikte yaşandı. Onları da anlatmalıyım. Yererek ya da yargılayarak değil, anıların hoş çocuksuluğuna birlikte bakarak belki de...

Sonra yazmaya başlayınca ne çok anlatacak anım olduğunu fark ettim. Şimdiyse yazmaktan kendimi alamıyorum. Umarım siz de kitabın başından kalkmakta zorlanırsınız.

Çocukluğum: Cumbdivan'da sokak teması

Beyoğlu'nda büyüdüm. Şık hanımlar, zarif beyler, sinemalar, pastaneler, pazar günleri bazen babamla gittiğimiz çocuk filmleri, siyahlar içindeki Madam'ın kitapçı dükkânı, balık pazarında küfe taşıyan hamallar, koluna taktığı tahta mini sandıkta nefis ama sıcaktan yumuşamış lahmacunları satanlar, tepside uluorta dilimlenmiş, üstü tek bademli güzelim Şam tatlısı, Kara Kedi plakçısı, Beyoğlu çikolatacısı, İnci Profiterol, Hacı Bekir, bademezmesi ve neler neler... Akşama kadar ucu daire bir teli, şişeye batırıp çıkarıp üfleyince baloncuklar çıkaran, kalın sesiyle uzatarak "BALOOON" diye bağırان koskoca adam ve bizim Süslü Saksı Sokak!... Hiç de öyle süslü püslü değildi. Gri beton, cumbalı evlerden ibaretti. Ama bütün evler gibi içleri sıcak; komşular, terasa çamaşır asmalar, kahve sohbetleri, kunduracı sesleri... Bakkala telefonla ya da seslenerek verilen siparişler, pencereden sarkan sepetler.

Kuşlar, kediler de şişmandı hani. Çöplerden naylon torbasız faydalanırlardı. Kovalanmaları ihtimal dahilinde değildi. Evlerde, sokaklarda şefkat yemekleri, kuş sulakları olurdu. Ve cumbamız... Ah, evin en sevdiğim köşesi. Üç cam ortası, kapalı balkon misali

bir çıkıntı ve ortasında renkli yastıklarla süslü bir keyif ve seyir divanı. Televizyon yoktu henüz. Sokağı seyrederdim. Ortada büyük, iki yanda küçük, zarif ince çerçeveli, iki katlı pencere. İki elle kaldırıp sol elle tutarken sağ elle iki kulağını бүktün mü, tamamdı, artık düşmezdi. Sokak seyri, hayatla tek bağım, tek eğlencemdi. Beyoğlu'nda çocuk olmak zordu. Çocuk yok, kardeş yok, arkadaş yok, oyun yok, sokak yok, ağaca çıkmak yok. Hatta oyuncak da yok...

Yani gel de dansöz olma!

“Oku...çalış...şşşşt!... Konuşuyoruz, görmüyor musun? Büyükler konuşurken küçükler konuşmaz.” Ahh! Bir sussalardı, ne çok konuşasım, sorasım vardı ama hiç susmazlardı ki.

Neyse, sıra nihayet bana geldi... Yandınız!

Çok da geniş olmayan sokağı dinlerdim *cumbdivan*'da. Satıcıları... “Engi...naaaaaarrrr” diye bağırdı biri. “Engi” duyulmazdı. Ben narcı geçiyor sanırdım. Akşamın gelişini haber veren, akşam güvercinleri gibi, hüznün sesli yoğurtçu geçerdı. “Yooooorrrt...ciiii... Kaymaaaaaak”... İnişli çıkışlıydı tonu. Tek tonda, tek notada, ruhsuz değildi, öyle bağırp çağırmadandı. Sağ elinde tutup arada salladığı küçük çan sesinden de tanırdık. Çağırdığımızda, omzundaki hayat terazisinin önce bir kefesini, sonra diğerini yere otururdu ve sırtındaki kalın uzun sopayı, yan zincirlerinden kurtarıp öne alır, kendini geri kaçırarak çıkardı altından. O daha apartmana gelmeden, ben mutfaktan kâseyi kapmış, merdivenleri üçer beşer atlamış, demir kapıyı açmış olurdum. Şirin küçük oyuncak gibi, kısa saplı yayvan, şimdiki el farasına benzer bir kürek kullanırdı, metalden. Seyrederdim hep, daldırmazdı küreği, yanlamasına, verevine alırdı yoğurdu. Sulanmasın ya da kaymak eşit dağılsın diye mi? İki koca tahta tekerin içindeki kapta duran nefis ve hakiki yoğurdun ağzını koca bir kuyu kapağına benzeyen tahta kapakla örter, zinciri boynuna geçirip terazi dengesini ayarlayarak adaletli ticaretini, mahallenin yüzüne her gün gururla bakacak onurla, huzurla taşırdı.

Hallaç

Apartmanın dış demir kapısından girişte, iki basamak çıkar, altı yedi adımda merdivene ulaşırdınız. İleride soldaki kapı kömürlük, odunluktu. Biz birinci katta oturuyorduk, bina üç katlıydı zaten. Hafif kıvrılan merdiveni çıkınca, bizim kapı. Girişte küçük bir hol, ayakkabılık, askılık ve tam karşıdaki kapı, annemlerin yatak odası. Tam karşıda kocaman çift katlı, silmesi zor pencere, sağda gardirop, üstünde mutlaka valiz, şilte, örtüye sarılı yorgan. Geniş, yaylı ve çok sesli bir somya. İki ucu işli, uzunuun bir “tek yastıkta kocayalım” yastığı ve tabii parlak saten bir yorgan. Arada bir çağırılan hallaç, apartman girişinde yere yaydığı örtünün üstünde şilte ve yorganı söküp pamuklarını yayardı, bulut gibi.

Elinde oksuz yay gibi bir aletle çıkan ritmik seslerle (sanki 2/4'lük) yapışmış, yapaklaşmış pamuğu kar gibi, bulut gibi uçucu oluncaya dek tiftikler, sonra yeni kumaşa doldurur dikerdi. Şilte şişer, şişer, bizi beğenmezdi... O kadar kabarırdı ki, yanına yaklaşmak ne kelime! Merdiven gerekirdi. Ah! Bu şilte yok mu!

Aklıma neyi getirdi:

Sene 1976-77'ler herhalde. Maksim Gazinosu'nda çalışıyorum. Fakat o gün, Hilton Oteli'nde Kuzey Deniz Saha Komutanlığı'nın düzenlediği özel bir kutlama var. Önce burada konuk olarak sahne almam gerekiyor. Gösteri havuz kenarında, soyunma odaları da. Odamı bulmak istiyorum. Erken gitmek, huzurla hazırlanmak istiyorum. Aceleyi hiç sevmem...

Kocaman, makara bantlı TK 23 Grundig teybim var. Orkestram yani. Rahmetli şoför İhsan Abi taşıyor. Geçen garsonlara rica edip tekerlekli bir servis arabasına koydurup teybi sahneye yollayacağız. Yıllardır, gazino haricinde o emektar teyple çalışıyorum. “Huzuruma” gecikmemek için, mutfaktan dolanıp yolu uzatmak istemedim. Hem havuzu, ambiyansı görmek de önemliydi. Merdivene yöneldim. Henüz çok erkendi. Tek tük davetliler, kuyruklu, dar, bol tuvaletleriyle, takılarıyla prenses gibiler. Saçlar bülbul yuvası, papyonlu beylerinin kolunda, merdivenden aşağı süzülüyorlardı. Son iki çiftin de geçişini bekleyip o tenhalkta aradan sıy-

rılırım diye merdivene gelince, merdiven başında dikilen davetiye toplayıcısıyla karşılaştım. 1.80 boyunda, takım elbiseli, soğuk, sursatsız görevli, beni kolumdan tutup “Sen nereye?” dedi. Kulağına eğilip adım, program için geldiğimi söyledim. Gecikiyorum, dedim. İnanmadı, hırsız yakalayan biri gibi zafer duygusuyla sarhoş olmuştu adeta. Kolumu da bırakmadan, geçenlere “Hoş geldiniz” diye eğiliyor, gülümsüyor ama bana hiç gülmüyordu. Sinir şey!

Aslında günlük spor kıyafet ve kasketle, beni artiste ya da davetliye benzetememekte haklıydı. Neyse diğer görevliler bana yardımcı olup durumu ona anlattılar. Özür dileyerek yol verdi. Merdivenlerden koşarak indim. Odamı buldum. Hazırlık başladı. Önce yıkanmış nemli saçlarımı bigudiyle sardım. Saçlarım hafif kıvrıkcıktı, okul zamanı yastık üstüne erişte gibi tel tel yayıp ütülerdik. Yastığı çekince saç bir süre havada kalırdı. Saçı düz olan annem de benim buklelerime bayılır, hayıflanırdı. İki yıl sonra kıvrıkcık modası gelir, üç yıl sonra pırasa. Yani aslında sende olandır moda. Olmayanı oldurmaya çalışan bir kurum. Sonunda tüm benimizdeki Allah vergisi ne varsa, bir gün mutlaka moda olur. Ama sen bunu fark ettiğinde, maalesef senin modan geçmiş olur.

Bigudili saçlarıma geri dönecek olursak... Bir ucu Ronson marka fön makinesinin ucuna hortumla bağlı torbayı kafama geçirdim. Kendimce mizanplimi yaparken makyaja zaman kalıyordu. İki gözü aynı düzgünlükte boyamak, eşit ve çekik kılmak beceri isterdi. İnsanın iki yanı aynı değil ki. Bazen biri “kalk gidelim” derdi. Sil yap, sil yap bıkar; hatta bazen “siz oturun ben giderim” diyecek hale gelirdim alışana kadar. Plastik *eyeliner* vardı. Kuru-yunca göz kuyruğunun ucundan tutup çektin mi, çıkardı yara bandı gibi... Ama rugan ayakkabı gibi “Ben plastiğim” diye bas bas parlar, zamanla kurudukça göz kenarı kıvrımlarında kırık çizgiler oluşurdu. Sanki yol şeridi gibi kalırdı göz üstünde. Fazla terlediğinizde taktığınız takma kirpiğin de mutlaka göz pınarındaki ucu ayağa kalkar, tekrar yapıştırana kadar gölge olur ve şaşılşan gözler daha da bir anlam kazanırdı!. Makineden çıkan saçlar yukarı kıvrılır, eski siyah-beyaz filmlerdeki gibi sabit buklelere dönerdi. Bunu önlemek için bir tutam saçı tepede tek büyük bir bigudiye

sarıp kalan saçları başımın etrafına pensleye pensleye sarık gibi sarardım. On dakika sonra ters yöne sarıp yine on dakika beklerdim. Sonra açıp fırçalayınca, inanılmaz eşitlikte, fön çekilmiş gibi dökülen, çene altına eşit kıvrımlarla inen bir mucize olurdu. Kuaföre, üste başa para nerdeeee! *Self-made* yani. Sahne kıyafetlerimi de çoğunlukla ben dikerdim. İşte bu gelişen saç tekniklerini birbirimize de söyledik. Sahneye çıkmadan önce eğilip saçları son kez hallaç gibi havalandırıp geriye atınca dolu dolu oynayan, yürürken benimle kalkıp inen, mis kokular yayan hareketleri çok hoşuma giderdi. Elli tel saç için tarih yazdım, neyse!

Kapıya doğru yöneldim; havuzu, sahneyi ve son durumu görmek için kapıyı aralamak üzereydim ki, kapı çaldı. Kostümün sol etek ucunu, sağ omza takarak, yarı kapalı sarınıp kapıyı açtım. Yakışıklı bir denizci. Kar gibi üniforması, pırpır omuzları, ona çok yakıştığını bilip ikide bir elini götürdüğü kepi... Jilet gibi.

“Sizden bir ricamız var, dansınız bitince gitmeyin, sahnede kalın lütfen. Biz hemen gelip Kuzey Deniz Saha Komutanlığı adına size bir şilt vermek istiyoruz” dedi.

Olur tabii, dedim ama beni bir karalar bağladı ki sormayın gitsin. Odama döndüm. Şilt ne demek acaba? Şilte değildir inşallah! Düşündüm, neme lazım... Uçuk pembe şifon, çift kat bulut gibi eteklerim, sedef boncuklu incecik askılarım, topuklu ve dekolte gümüş sahne ayakkabılarımla ben o koskoca şilteyi nasıl taşırdım? Tek kişiliktir herhalde. Bir de çift kişilikse? Off of, kendimi ter içinde, onu sürüklerken hayal ettim. İsa gibi... Allah’ım, acaba onlar da ucundan tutar mıydı? Eee, herhalde yardımcı olurlardı... Mı?... Hediye olduğu için “Siz de ucundan taşıyın” demek abes miydi? Ayyy, ne bileyim ben? Neyse böyle karamsar düşünceler içinde kapıya geldim. Teyp hazırды.

Müzik başladı. Kaçış planlarıyla çıktım sahneye, yani indim havuz başına. Kocaman yüzme havuzunun etrafında masalar ama beni görmeleri için dürbün gerekirdi. Ya da benim yürüyerek dünya turuna çıkmam. İki garson geldi, elimden tutup buyurun, dediler. Havuzun kenarında bir sal beni bekliyordu. Sürpriiizzz! Masmavi suyun ortasında, çimen gibi yeşil halıfleks kaplı iki üç

metrekarelik bir sal. Bu tabanı pizza gibi incecik sala, sağ olsunlar elimden tutarak çıkardılar beni. Sonra beyazlar içindeki garsonlar havuzun iki yanından, sala bağlı ellerindeki iple, salı havuzun etrafında gezdirmeye başladılar. Nasıl mutluyum, anlatamam.

Çok hoştu. Lacivert akşam, mehtap, masmavi ışıklandırılmış suyun üstünde çimen yeşili küçük bir ada gibi sal... Veee hafif yanık tenli, uçuşan bulutsu şifonlarla, spontan “Allah’ım yardım et” dansıyla ben. Salın iki yanında hafif alüminyum borulardan tırabzan yapılmıştı. Diğer iki yanı ise boştu. Allah razı olsun düşünenden. Tutunacak başka bir dalım da yoktu zaten. Tutunuyordum ama oynuyordu. İncecik salın neresine tutturacaktınız ki onu, eğilip bükülüyordu. Yani ayakta durması bile zor olan bir yerde, dans etmeyi ben de herkes gibi, merakla kendimden bekliyordum.

Attığım her adımda salın bir yanı suya batıyor, sular içindeki halı kayganlaşıyordu. Ayakkabılarım su içinde, şifon eteklerim ıslanmış, panik halinde ayak bileklerime “Bırakma beni” der gibi sarılmıştı. Selzede gibiydim. Ama herkes mutlu, garsonlar da bu günübürlük tekne turundaki manevralarıyla gururluydu sanki. Ama ben?

Gözlerim doldu. Atlayıp yüzerek kaçmak istiyordum. Sal hem çevreyi dolaşıyor hem de bazen kendi etrafında döndürülerek, kuzu çevirme gibi, beni dört bir yanımdan izletebiliyordu.

O tırabzanlara tutunarak, köprü kurarak ama genelde sabit durarak, biblo gibi olduğum yerde dans etmeye çalışıyordum. Sonunda garsonlara işaret ettim. Havuzda devr-i âlem bitmek üzereydi. Nihayet salimen karaya ayak basınca, huzur içinde dansımı toparlamak isterken, şilt aklıma geldi. Hah, bir bu eksikti! Dönüş adımlarıyla finalde, kaçmak kolay olsun diye çıkışa doğru yaklaştım ve tek bir dönüşle durup heykel gibi kaldım. Alkışlarr... Eğilip reveransımı yapıp, kulise kaçarkeeen, bir el yakaladı beni kolumdan. “Sıçtık” dedim içimden, yüzüm de pek saklamaz hislerini hani!

İki deniz subayı, anons eden başka bir görevliyle yaklaşp, ahşap zemin üstündeki şık bir mini çapa sembolünü bana uzattılar. “Gecemiz adına bu şilti teşekkürlerimizle size vermek istiyoruz” dediler. Ahhh, nasıl sevindim. Hayatta adını ilk defa duyduğum

ve ilk defa aldığım şilte huzurla, minnetle baktım. Hatta bu minik şey miymiş bunca telaşım, diye hayıflandım bile. Şilte değilmiş. Yastık, yorgan değilmiş... Ohhh be!

Cahil katlanırmış, katlanış öğretirmiş.

Dünyaya gelirken pek nazlanmışım

1951 yılının 4 Şubat'ında, karlı bir günde doğmuşum. İki de tiyatro sanatçısı olan annem ve babam, aylar süren bir tiyatro ekibiyle, turne bitimi İstanbul'a eve dönerken, neredeyse otobüste doğuyormuşum. Gece annemin sancıları artmış. Kop Dağları'ndan Akşehir'e kadar kar küreyerek, dura kalka gelmişler. Tabii otobüsün konforunu da düşünün. Bir an evvel bir hastane veya sağlık ocağı bulmak için yakındaki Akşehir'de bir otele inmiş turne ekibi. Salondaki soba yakılmış. Battaniyenin içine yatırıp dört ucundan tutup doğum yoluna akış sağlamak niyetiyle, annemi çocuk gibi sallamış ekipteki hanımlar. Sabaha karşı çok zor doğmuşum. Pek meraklı değilmişim hani doğmaya, haksız da değilmişim...

Yol boyu hamile rollerini canlandıran annemin yolların ve doğumun zorluğundan çok, izleyicilerin sahneye çıkanlara nasıl yargılayıcı baktığını, bu yüzden kendi ailesinden nasıl itildiğini, sanatın zorluğunu anlatışını hatırlarım. Doğduktan çok sonra tabii...

Turnede bir sahne... Babam rol gereği evli bir erkeği oynuyormuş, annem de karısı rolünde. Hikâyede adam karısına deli gibi âşık; hoş, gerçekte de öyleydiler. Kadın, onu aldattığını anlayan kocasından yalvararak af diliyor, fakat adam bıçak çektiği halde kıyamıyor, kararsız bir cinnet durumu. Birden babam, bir eliyle kolundan çekip yere düşürdüğü annemi tutarken, sağ eli havaya kalkıyor. Bir çılgılık... Işıklar sönüyor. Tekrar yandığında, sahnede seyircilerden bir adam, elinde bir bıçak, gözü dönmüş bağırıyor-muş: "Sen öldürmeyeydin ben öldüreceeedim."

Babam Selanik doğumlu, hayatı sahne sanatlarıyla dolu bir gönüllü. İki de amcam var. Biri ressammış, hiç tanımadım, erken yaşta vefat etmiş. Diğer amcam ve ailesiyle görüştük bir süre, yeğenim Aysel'i çok sevdim. Babam, köyden kantocu bir hanım

tarafından alınıp hem evde hem tiyatrodaki çalıştırılan annemle tiyatrodaki tanışıyor. 11 yaş büyük annemden. Ama öncesi, annem Manisa Kırkağaç'ın Siledik köyü doğumlu. Adı bile silik. Beş yaşında İstanbul'dan gelen bir aileye beş kardeşten bir boğaz eksilsin diye verilir annem. Ev işleri öğretilir, yerler sildirilir; küllü suda çamaşır yıkamay, hakir görülmeyi öğrenir; bunda bit vardır diye saçları kazıtılır, yetmez! Evin oğlu tecavüze kalkınca korkudan, yaşı büyütülerek, geçici bir nikâh yapılır. 14 yaşında boşandıklarında Çengelköy'de kocaman bir konakta ev işlerine verilir. Macar bir ailedir. Gümüş parlatmayı, sofraya düzenini, yemek ve mezeleri, giyim kuşamı, eşile ve misafirle sohbeti, ikramı yani her şeyi çok sevdiği Madam'dan öğrenir. Madam'ın eşi Mahmut Bey'in rahatsız edici yakınlıklarından da uzak durmaya çalışır. Her gün ağlayan, evini köyünü özleyen anneme dayanamaz Madam. Eşi Mahmut Bey'e annemin tren biletini aldırır ve yıllar sonra köyüne yollar bir süre için. Köyüne sevinçle koştığında ise, tüm köy ona "şehirli fettan" diye laf atınca köylüsü ve kardeşlerinden soğur, ayrılır oradan, bir daha da köyüne dönmez. Bu sefer de, kendisi gibi köyünden bıkip İstanbul'a yerleşmiş, köylüsü olan kantocu Bedriye Hanım, onu annesinden ev işleri için ister, bir an evvel İstanbul'a dönmek isteyen annemin sahneye, tiyatroya ilk adımı ve orada babamla tanıştırılması, ardından onunla evliliği gerçekleştir.

Kadın... Ne kadar korunaksız bir köle. Buna direnen, sadece çalışmak isteyen yine kadın... Bazen kelimeleri böler, anlamın nereden geldiğini kendimce ararım. Mesela "kadın"... Hâkim yani, adalet bilip, doğru yargılayan demek. "Kadın"; senin adaletin, senin içsel doğrun, demek olamaz mı? Benim "kadın"ım, senin "kadın"ın gibi. Şüphesiz herkes melek değil, ancak sevgi dolu bir ortamda biraz da eğitim alarak büyüyebilmiş olsa, dünya bilgili, zeki, faydalı ve sevgi doğuranlarla dolmaz mı? Tabii istersen.

Kadın koruyandır, sahiplenendir; anne mutfağı ise sağlık demektir. Tencere kapağını açıp "Mmm, yine ağzım sulandı" demek çok mu zor? Anne mutfağı; avokado yatağında, incik yorganı altında, çilek yastığına serpilmiş havyar değildir. Bu bilgi ve beceriyle para kazanan değil, her şeyi bedavaya yapandır. Saf sevgiy-

le, olan çeşitle, eldeki imkânla bugün ne pişirsem derken, aslında hangi vitaminin sırası diye düşünür. Can neyi çekerse eksik olur bazen. Kemik suyu, turşusu, salçası, sirkeli bezi, hasta bakımı, ekonomisi, çocuk eğitimi ve ömrünce sorumluluğu, alerji karşıtı ev temizliği, mikrop öldüren ütüsü, okulu, çarşısı, bunların tümünü içgüdüsel bilgiyle yapandır. Kadın, beyinsel hiçbir eksiği olmadığını kanıtlasa, çalışsa bile, eğitim görmesi ve akıllanması istenmez. Evdeki, eldeki kıymetsizmiş gibidir ve ne tuhaftır ki, hiçbir gelir beklentisi olmadan, ömür boyu ailesine adanmış kadın, aldatılarak hatta cahil diye beğenilmeyerek horlanır. İtiraz eden de öldürülür. Kadın olmak herkesin harcı olmalı... Yaradanım yaşam dönüşümlü olsa keşke...

Her gün tiyatrodaki provalar, danslar, dekorlar, müzik ve evlilik güzeldir; ama yoksulluğun tuzu hiç bitmez. Tiyatro hâlâ tadı paraya tercih edilen, fark ettiren, aydınlatıcı ve canlı izlenen insanlar manzarasıdır.

Babam tiyatro sonrası da yine sahneden ayrı kalamamıştı. Sanatçılarla iç içe oluşu, muhiti, akılcıca tavsiyeleri onu yeni ya da eski sanatçılar için menajerliğe yönlendirmişti. Zaten müzik sevdasına, hemen her akşam gazino ve Türk müziği eşliğinde annem ve dostlarıyla mutluydular.

Adnan Pekak'ta umut görmüş, sesi ve fiziğiyle gündeme gelişini üstlenmişti. Galiba sekiz dokuz yaşlarındaydım. Aklına koyduğunu gerçekleştirdi. Emirgan son durakta, arkası Emirgan Korusu'na çıkan bir taş binayı kiraladı. Hâlâ durur o yapı. Tüm sezon orada kalıyorduk. Kocaman bir sahne ve kulis yaptırdı. Seyirci koltukları, yan tarafta devasa bir çay bahçesi ve çocuklara kukla sahnesi. Panayır gibi, renkli ve sıcak... Programda Nusret Ersöz ve Neşe Karaböcek de vardı. Ve Adnan Pekak için bir dekor hazırlandı. Sahneye kocaman bir gemi maketi kondu. Yelkenleri, direkleri ay ışığı loşluğunda dalgalanıyordu. Tayfalar halatları sarıyor, bir yandan müzik sesiyle "heyamola" gibi mırıldanışlar duyuluyordu. Ve elleri bağlı esiri, bir direğe doğru sürükleyip bağlayanların ardından müzik değişiyor ve Adnan Pekak esir pazarı dekorunda şarkılarına başlıyordu. Hayal meyal hatırladığım kadarıyla...

Bana miras kalan bu güzellikler için aileme te ekk r m sonsuz. Ben onların sahne hallerini hatırlamıyorum ne yazık ki. Çok k    t m demek ki sahneyi bıraktıklarında. Ama annemin de, babamın da ailesinde sanatçının, sanatseverin S’si yokken, ikisinde de sanat a ı vardı. Yani insan her şeyi   renebiliyor, yeteneğinin yönlendirmesiyle sanat onu cezbediyor; böylelikle insan seviyor, medenile iyor ve güzeli, iyiyi takdir edebiliyor.

Tekrar Beyoğlu’ndaki evimize dönmek istiyorum.

Sokak kapısından girince, sağdaki kapı salona açılırdı. Uzun bir masanın arkasındaki duvarda, o bildik ceylanlı halı altında bir divan... Ben sonradan o divanda yatırıldım. O divan annemlerin odasındaydı önceleri. Annemlerden ayrı odada, yalnız yatmaya korkardım. Zorla alı tırıldım. Eh! Sonunda onlar da rahat etti tabii... Her sabah babam uyanınca, bir türlü ısıtamadı ım yata ımdan beni kucaklayarak, kendi sıcakık so umamı  yerine, annemin yanına yatırırdı. O sıcaklık, şefkatle kucaklanı ın tadını unutmam. Kedi gibi b z   r, babama minnetle bakardım. Saçımı ok ar,  st m   rt r, i e öyle giderdi. Başka odaya transfer olunca bu keyif bitti.

Ama gelgelelim annemle uyumak çok zordu. Ben çok kıpırdanırdım, annem “Kıpırdanma” diye uykusunda söylenir, çimdik atardı. *Slow motion* kıpırdamayı öğrendim. Ter içinde  oook yavaş kıpırdansam da şimdiki yerdim.

Evimizden misafir eksik olmazdı. Annemle babam Türk müziğine, Zeki Müren ve Müzeyyen Senar’a d    nd ler. Onlar arada bir gazinoya yemeğe giderken, ben de komşu ya da varsa evde benimle kalacak yardımcıya emanet edilirdim.

Hürmüz Teyze’nin ismini evet ama kendisini hiç hatırlamıyorum. Annemle babamın turneleri sırasında aylar boyu   sk dar’a onun evine bırakılmı tım. Dediklerine göre  zlemekten, a lamaktan yemezmi im hiçbir şey. Annem istemi , bir resmini çektirip yolla diye. Üzerimde, bol gelse de bir bahriye kıyafetiyle  ektirdi i resmi anneme yollamı  Hürmüz Hanım. Ama resimde boynum b k km   ve annem bu b k kl  e çok a lamı . Sonrasında da pek evde büyüdüm diyemem. Bu da hayata erken atılma zorluğuna bir ila tı belki de. Do umumdan sonra birkaç yıl daha

tiyatro devam etmiş tabii, o kadar yorgunlarmış ki, annem, program sonrası babamın ona sığıdığı portakal suyunu bile içemezmiş, midesi almazmış. Ben de kulis arkalarında, iki sandalye arasında yatırılır, sahne boşluğu olanlara teslim edilirmişim. Aralarda “Hanımış mini kuzuuu” diye mıncıklayan, öpen, ısırın oldukça ben de keyifle güler debelenirmişim. Hâlâ öyleyim... Kim değil ki? Pis oteller, tozlu kulisler ve o zamanki sahneler ve sahne arkasındaki imkânsızlıkları bugün anlamak, hayal etmek zor değil. Öyle bir toz ki, ömür boyu tadından, zorluklarından vazgeçilmez. Hatta inadına daha da tatlanır.

Her turne dönüşü eve özlem artar, bir müddet sonra da sahneye bitmeyen hasret, yeniden yeşerir. Yeni bir proje, yeni bir karakter düşünür. Odun ya da kömür sobası üzerinde demlenen çayla, yeni bir gösteri heyecanıyla geçim derdi ötelenirdi herhalde.

Zamanla temizliği, taşınması daha kolay olan gaz sobası aldık. Adı Vezüv’dü. O da salonun sağında yerini aldı. Onun yanında en dipte kalan mini mutfak masaya yakındı, penceresi karşı duvardı. Beyoğlu’nda manzara mı olur?

Taş lavabosu, musluğa takılı, ucu kesik mavi çizgili, su sıçramasın diye takılan hortum parçası... Ve tabii deterjansız yıllardı. Bulaşık, bir tas içinde sabun köpürtülerek bulaşık beziyle yıkanır. Sağ duvarda, dikine istifli tabaklık, üst raflarda kutular, kayık tabaklar, geniş kâseler, her şey dantel örtünün üstünde otururdu. Çıplak tahtaya temas eden yoktu. En üst katta, annemin, yani Rabiş’imin kendi kestiği ıspanaklı ve sade eriştelere, salça, turşu ve reçel dolu kavanozlar diziliyordu, camdandı ve çok kıymetliydi. Hâlâ kıymetlimdir. Sol taraf ocak, fayans ve taş tezgâh, üstü bardaklık, baharatlık, kahvelik, fincanlıktı. Ve tabii yine herkes, aşağı sarkarak kendini illa gösteren dantel üstüne konuşlanmıştı. Sağ köşede dört gözlü bir ocak havagazına bağlıydı. Devamında, solda mutfaka çıkış basamağına yakın, duvara asılı, teldolap vardı. Ayrıca önü bombeli bir ekmek kutusu, o canım kocaman çıtır francalalara yataklık yapardı. Ülke sınırlarımızdaki kendi suyumuz da, tabii ücretsizdi. Arada Terkos yerine, Hamidiye, Hünkar, Çırcır gibi çeşitli kaynak suları şifa ve lezzet pınarıydı. Plastik yoktu. Su, cam

şışelerde dağıtılırdı. Ya da ormanlık alanda hayrat çeşmesinden su doldurma işi, birlikte keyifli bir hafta sonu geçirme bahanesiyle pikniğe dönüşürdü. Mutfak çıkışında duran su küpündeki soğuk ve iyi su, sıcak havalarda esinti gibiydi. Sonradan gelen buzdolabı onun yerini aldı. Her yeni, eskinin basamağına basar.

Banyo, sağdaki ilk kapıydı. Tuvalet kâğıdının olmadığı zamanlardı. Tuvalette üçümüzün de isminin baş harfleri yazılı olan taharet bezleri vardı. Sümüklü mendiller, çocuk bezleri gibi onlar da kaynar suda yıkanır. Hoş, bugün muasır yoklukta, onları bile alabilmek magma pahası... Beyaz küvet plastik gelinlikliydi. Merdaneli çamaşır makinesi soldaki lavaboya, hortumu da tam karşısına denk gelen tuvalete yakındı. Kedilerimiz de tuvaleti, klozetin kenarına çıkıp sıçratmadan, işini bitirip patisiyle toprak örter gibi temizleyip de kullanıyordu.

Ama çamaşır yıkamak hiç kolay değildi. Deterjanı, yani granül sabun tozunu at, sıcak suyu doldur, düğmeyi çevir, tamam. Ama koca gövdesini çok çamaşır ile doldurursan, alıp başını yürüyerek banyodan kaçıyor. Çok da homurdanıyordu, üstelik ağırkanlıydı. En zoru merdanede sıkmaktı. Koca çarşafı merdane almazdı, çarşafı sürekli açıp inceltmekten, sudan kaldıra çeke tekrar yaymaktan kollar bitap düşerdi. Bu şikâyet değiii! Dere kenarı, külle yıkamak ya da dakikalarca çamaşır pataklamanın yanında güçlü kollara bir teşekkür belki de... Kısacası kadın işi ağırdı.

Madam Olga ile bale

Dansa olan tutkumun sonucunda, Madam Olga'nın Beşiktaş'taki bale kursuna beş yaşlarında sevinçle başladım. Altı ay kadar götürdüler beni. Bir sabah geç kaldık. Ders başlamıştı. Ben saniyesini bile kaçırmak istemediğim için, çok sıkıştığım halde sınıfa daldım ve koşarak sıraya girip nefes nefese bara tutundum. Hafif aşağı doğru meyilli gibi kalmış salon aklımda. Madam Olga'nın yüzünde sertlik yoktu. "Oh" dedim içimden. Beni geç bırakanlara kızgındım. Ah şu sıkışma da olmasa, onun yüzünden keyfini çıkarıyordum ki. Her adım, her bacak kaldırış işkence gibi. Der-

“Gün oldu, güneş oldu dans hayatıma. Tutunduğum dal, sevdiğim yarım oldu yalnızlığımıza. Ancak parlamıyordu paylaşmadan, ısıtmıyordu beni sızsız güneş.”

Beyoğlu'nda Süslü Sakı Sokak'ta başlayan hayat. Pencereden izlenen sokakta bir cümbüş var adeta. 1950'ler Beyoğlu'su... Tiyatrocu anne babanın peşi sıra kulislerde geçen çocukluk. Daha beş yaşında parıltılı dans elbiselerine meftun Nesrin... Kıpır kıpır içi, hep sahnede olmak istiyor. Dansın ve müziğin içinde, her bir notayı yüreğinin ta derininde, her bir ritmi bedeninin her kıvrımında hissediyor. Cep delik cepken delik, umutsuz bir günde sıkıyönetimin susturduğu evleri şenlendirmeye çalışan devlet televizyonuyla gelen yeni hayat...

Zeki Müren'den Gönül Yazar'a, Tanju Okan'dan Nil Burak'a; tanıdığımız, bildiğimiz, sevdiğimiz, özlediğimiz isimler... Bir roman gibi, kimi zaman bir Yeşilçam filmi tadında hikâyeler.

Nesrin Topkapı anılarını değil, Türkiye'nin müzikal tarihini anlatıyor adeta. Hem de yürekleri durduracak bir ritimle:
Düm te ka düm tek!

